

Матеріали науково-практичної конференції (Київ, 3 червня 2015 р.) /Міністерство оборони. Національний у-т оборони України ім.. І.Черняхівського. – К.:НУОУ, 2005. – С. 190–192.

3. Лазоренко Б.П. Психотравма гібридної війни. Особливості реінтеграції особистості. /Лазоренко Б. П.// Перший національний конгрес волонтерів. «Медико-психологічна реабілітація та соціальна адаптація учасників бойових дій». К. 27.09.2017, с.16.

4. Лазоренко Б. П. Психотравма як ресурс соціально-психологічної реабілітації проблемної молоді, яка переживає наслідки повоєнної прсихотравматизації. /Лазоренко Б. П.// Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. Зб. наук. праць і здобутки : зб. наук. статей / Київський національний ун-т ім.. Т. Шевченка, № 4 (29 2015). – К. 2015, с. 110 - 115.

5. Джеральд Р. Уикс, Лучиано Л'Абат. Психотехника парадокса. «Маркетинг». М. 2002. – 278 с.

Макаренко Н.Г., доцент, ВІ КНУ імені Тараса Шевченко (м. Київ)

НЕСИЛОВА ВЗАЄМОДІЯ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

Формулювання концепції несилової взаємодії як методу ведення сучасної гібридної війни, на нашу думку, можна віднести до теорії мятежвійни Євгена Месснера, який, зокрема, зазначав: «Необхідно перестати думати, що війна – це коли воюють, а мир – коли не воюють. Сучасна форма війни – це мятеж. Це відхилення від догм класичного воєнного мистецтва... Насильство (залякування та терор) і партизанство – головна «зброя» цієї війни... Тепер регулярне військо лишилося військової монополії поряд з ним (а може і більше, ніж воно) воює іррегулярне військо. А йому сприяє та ним керують підпільні організації.. Воювання партизанами, диверсантами, терористами, шкідниками, саботажниками, пропагандистами набуде в майбутньому величезні розміри... Ним буде необхідна здатність до швидкого творчого бою, де не має шаблонів, не має довідника, не має наряд, а є вірна оцінка, ясне провидіння, витончена винахідливість .. У мятежвійні, яка сповнена безладом, імпровізація бойових побудов та дій буде законом. Не про знищення живої сили треба думати, а про розтрощення психічної сили. В цьому найвірніший шлях до перемоги в мятежвійні»[2].

Всі ознаки війни, яку описав Є.Месснер в середині минулого століття ми можемо бачити на прикладі операції по анексії Криму 2014р. та війні на Сході України. «Зелені чоловічки», які були присутні в лютому-березні 2014 року в Криму були класичним прикладом ірегулярних військ – без військових відзнак, без явного керівництва, без використання стрілянини, але з сучасною зброєю зі щільно закрашеними номерами військових частин на техніці та порядковими номерами на особистій зброї, без визнання її та взагалі наявності на півострові будь-яких представників РФ Президентом. Швидка відмова від своїх слів. Визнання що «зелені чоловічки» це не сили самооборони Криму, а російські військові та заяви, що вони використовують «живі щити», тобто в разі чого будуть прикриватися жінками та дітьми, робило несилове протистояння дієвим. Саме за допомогою представників цивільного населення Криму, яке було роками під пропагандистським тиском сусідньої РФ, також населення РФ, яке за допомогою підкупу було завезено задля цього і яке приймало участь у блокуванні військових частин України, будівлі Верховної Ради Криму була активно проведена операція по анексії Криму у Україні.

Це найяскравіший приклад несилової взаємодії у сучасній гібридній війни. Він закінчився без жертв та незаконним референдумом, визнанням його сфабрикованих підсумків Державною Думою Російської федерації ат прийняттям рішення прийняти Крим у склад РФ. Це ще раз підкреслювало керованість дій «зелених чоловічків» та диверсантів та шкідників зі сторони сусідньої країни та її керівництва, та й підтверджено датою, яка зазначена на медалі «За звільнення Криму» – 20 лютого 2014 року, коли на посаді ще працював экс-президент України В.Янукович.

Подальші події вже проходили с жертвами серед цивільного населення. Яскравий приклад – печальні події в Одесі в травні 2014 р. Тут, знову таки, наявні такі ознаки мятежвійни як терор та залякування місцевого населення, наявність великої кількості шкідників, диверсантів, саботажників та пропагандистів (декілька місяців до подій на площі перед Домом Профспілок, було облаштовано наметове містечко, яке пропагувало ідеї анти-майдану). Наявність зброї у тих саботажників та диверсантів, хто почав безлад в лавах футбольних вболівальників, обумовив перетікання ситуації в гостру фазу, які закінчилися пожегаром та численними жертвами в Домі Профспілок.

Можна сказати що ці події виявили найяскравішу рису мятежвійни –ірегуляцію, а саме руйнування межі між війною та миром (в звичному розумінні цього слова), радикальне зростання ролі добровольчих та партизанських формувань, вирішальне значення психологічного фактору, нечітка межа між цивільним населенням та військом. Все це яскраво проявилось на Сході України в 2014-2015рр., коли боронити України у цей регіон поїхала величезна кількість добровольчих загонів, таких як «Донбас», «Торнадо», «Правий сектор», «Азов» та інші. Командири цих загонів діяли часто на свій страх та ризик, як зазначав Є.Месснер, за допомогою швидкого творчого бою, без довідників, нарад, винахідливо. Так, наприклад, діяло керівництво полку «Азов» в ході операції по звільненню Маріуполя.

Як зазначає Е. Юрченко, ситуація «ні війни, ні миру», яка колись була більшовицьким «ноу-хау», перетворюється з виключення на правило. Цікаво, що агресія РФ проти України може вважатись виходом цієї ситуації на якісно новий рівень. Зростання ролі добровольчих та партизанських формувань – напевно, найцікавіший аспект мятежвійни. На історичну арену повертаються ті, хто насамперед хоче воювати. Воїни за своїм екзистенційним типом. На перший погляд, цей пункт можна пов'язати з попереднім і вважати ірегулярні формування більш придатними для ситуації «ні війни, ні миру» [3].

Ірегулярні формування грають активну, можливо, вирішальну роль у конфлікті, що зараз відбувається на Сході України не тільки з боку сепаратистів (які, в принципі, офіційно не мають регулярних сил), але й з боку України. Вища мотивація добровольців сама по собі не пояснює цього явища. Регулярні силові структури достатньо мотивовані вести боротьбу з ворогом, і влада поки не опинилася в ситуації, коли добровольці є її останньою надією. Питання в іншому: мятежвійна має свою логіку і свої закони. Ірегулярні українські частини не просто мають вищу мотивацію, ніж звичайні «силовики», вони воюють, бо адаптовані до мятежвійни самою своєю сутністю. Формальні їх відмінності, на кшталт вищої ініціативності та гнучкості є наслідком, а не причиною. У цьому плані Україна зараз опиняється в авангарді всесвітнього військового мистецтва, зазначає Е. Юрченко [3].

У військово-політичному контексті поняття «гібридна війна» може поєднувати широкий діапазон дій, які здійснюються противником із використанням військових і іррегулярних формувань із одночасним залученням цивільних компонентів. У роботах експертів зустрічається близьке до цього поняття «війни керованого хаосу» [1, с.26].

Цілком погоджуємось з визначенням поняття «гібридної війни» Леоновим В. В., Воровичем Б. О., Сівохою І. М. за якими це «сукупність заздалегідь підготовлених і оперативно реалізованих державою дій військового, дипломатичного, інформаційного характеру, спрямованих на досягнення стратегічних цілей» [1, с.28]. Саме дві останніх ознаки – дипломатична та інформаційна, і складають так звану несилкову взаємодію під час сучасної гібридної війни.

1. Леонов В. В., Ворович Б. О., Сівоха І. М. Війни XXI століття: технології «гібридної війни» / В. В.Леонов, Б. О.Ворович, І. М. Сівоха // Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. – № 1(53). – 2015. – С. 25-31
2. Месснер Е.Э. Всемирная мятежевойна / Е. Э. Месснер// Москва; Жуковский: Кучково поле, 2004. – 511с.– (Геополитический ракурс). – ISBN 5-86090-106-2 (в пер.)
3. Юрченко Е. Мятежвійна на перспективи України/ Е.Юрченко// [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://azov.press/ukr/myatezhviyna-ta-perspektivi-ukraini>

Мотилук О., аспірант, Донецький національний університет ім. Василя Стуса (Вінниця)

ЩОДО ДОГОВОРІЗДАТНОСТІ УЧАСНИКІВ ГОСПОДАРСЬКИХ ВІДНОСИН В КОНТЕКСТІ ЗАСТОСУВАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ МЕТОДІВ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ

Сучасні суспільства в географічних та політичних межах конкретної держави, регіону, співдружності чи блоку, тощо, не можуть існувати як закриті і не інтегровані в світові процеси системи. Глобалізаційні та інтеграційні процеси світового масштабу, інтенсифікація суспільно-політичних та суспільно-економічних відносин вимагають постійної взаємодії національних та регіональних систем з суміжними системами одного з ними рівня а також із системами вищих порядків/рівнів. Ці тенденції є цілком актуальними і для українського суспільства, як системи, чия залученість та ступінь інтеграції в глобальні та регіональні відносини і процеси дедалі поглиблюється.

Для ефективної і паритетної взаємодії з іншими системами для національної системи (не тільки української) необхідна адаптація різноманітних внутрішніх процесів, норм, правил, стандартів до загальноприйнятих процесів, норм, правил і стандартів вищих порядків/рівнів. Прикладом такої адаптації є процес, що виражається в різних сферах економічного життя національної системи, і має зовнішній прояв в уніфікації та інтенсифікації бізнес-процесів. Загальноприйняті світові стандарти та правила, максимальне наближення до рівня яких є одним із пріоритетів кожної сучасної національної чи регіональної економіки, є орієнтиром для вдосконалення і розвитку, підняття основних показників та характеристик системи до рівня, який забезпечує конкурентні переваги та можливість ефективної